

Debreceni Ítéltábla

Bf.I.558/2024/7.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2025. január 7. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A különösen nagy vagyoni hátrányt okozó, bünszövetségben, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társai ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2024. június 13. napján kihirdetett 7.B.186/2023/46. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., Terhelt4 IV. r., Terhelt5 VI. r., Terhelt6 VII. r. és Terhelt7 VIII. r. vádlottak tekintetében megváltoztatja a következők szerint.

Terhelt5 VI. r. vádlott szabadságvesztés büntetését 2 (kettő) év 8 (nyolc) hónapra, Terhelt6 VII. r. és Terhelt7 VIII. r. vádlottaknál személyenként 2 (kettő) – 2 (kettő) évre enyhíti.

A szabadságvesztés büntetés végrehajtását Terhelt6 VII. r. vádlott esetében 5 (öt) év, Terhelt7 VIII. r. vádlottnál 4 (négy) év próbaidőre felfüggeszti és a közügyektől eltiltás mellékbüntetést mindkét vádlottnál mellőzi.

Az Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., Terhelt4 IV. r., Terhelt6 VII. r. és Terhelt7 VIII. r. vádlottakkal szemben alkalmazott vagyonek Kobzást mellőzi és felhívja az elsőfokú bíróságot, hogy ezen intézkedés tárgyában egyszerűsített felülvizsgálati eljárást folytasson le.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., Terhelt4 IV. r., Terhelt5 VI. r., Terhelt6 VII. r. és Terhelt7 VIII. r. vádlottakra nézve helybenhagyja.

A másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A Nyíregyházi Törvényszék a rendelkező részben írt, előkészítő ülésen meghozott ügydöntő határozatában a bűnösségüket beismerő nyilatkozatok elfogadását követően a felülbírálattal érintett Terhelt1 I. r. vádlottat társtettesként elkövetett költségvetési csalás bűntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 1. és 2. fordulata] miatt mint többszörös visszaesőt 4 év 10 hónap szabadságvesztésre, 400 napi tétel, egynapi tétel összegeként 1000 forintban meghatározott, mindösszesen 400 000 forint pénzbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

Terhelt2 II. r. vádlottat társtettesként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 1. és 2. fordulata] miatt mint visszaesőt 4 év 10 hónap szabadságvesztésre, 400 napi tétel, napi tételenként 1000 forint, mindösszesen 400 000 forint pénzbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra;

Terhelt3 III. r. vádlottat társtettesként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 1. és 2. fordulata] miatt mint többszörös visszaesőt 5 év szabadságvesztés büntetésre, 400 napi tétel, napi tételenként 1000 forintban meghatározott, végösszegében 400 000 forint pénzbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

Terhelt4 IV. r. vádlottat társtettesként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 1. és 2. fordulata] miatt 4 év 6 hónap szabadságvesztésre, 400 napi tétel, egynapi tétel összegeként 1000 forintban megállapított, mindösszesen 400 000 forint pénzbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra;

Terhelt5 VI. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 1. és 2. fordulata] miatt 3 év 6 hónap szabadságvesztésre, 400 napi tétel, egynapi tétel összegeként 1000 forintban meghatározott, végösszegében 400 000 forint pénzbüntetésre, valamint 3 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre;

Terhelt6 VII. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 1. és 2. fordulata] miatt 2 év 10 hónap szabadságvesztésre, 400 napi tétel, egynapi tétel összegeként 1000 forintban megállapított, végösszegében 400 000 forint pénzbüntetésre, valamint 2 év közügyektől eltiltásra; míg

Terhelt7 VIII. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont 1. és 2. fordulata] miatt 2 év 6 hónap szabadságvesztés büntetésre, 400 napi tétel, napi tételenként 1000 forintban meghatározott, összesen 400 000 forint pénzbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

[2] A szabadságvesztések végrehajtási fokozatát az I. r. és III. r. vádlottak esetében fegyház, a további vádlottaknál börtönben állapította meg azzal, hogy az I. r., II. r., III. r. vádlottak nem bocsáthatók feltétes szabadságra, míg a további terhelték vonatkozásában a feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap. A kiszabott pénzbüntetések megfizetésére mindegyik vádlottnak részletfizetést engedélyezett, és döntött a meg nem fizetés esetére alkalmazandó jogkövetkezményről, az I. r., III. r., IV. r., VI. r., VII. r., VIII. r. vádlottak által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, Terhelt5 VI. r. terhelt vonatkozásában a bíróság ügyszám számú ügydöntő határozatával jogerősen kiszabott, próbaidőre felfüggesztett 1 év börtönbüntetés végrehajtásáról. Terhelt1 I. r. vádlottal szemben 12 691 124 forint, Terhelt2 II. r. vádlottra 16 072 821 forint, Terhelt3 III. r. vádlott tekintetében 27 643 524 forint, Terhelt4 IV. r.

vádлотtal szemben 27 044 955 forint, Terhelt6 VI. r. vádlottnál 150 000 forint, illetőleg Terhelt7 VIII. r. vádlott esetében 10 000 forint vagyoneľkobzást rendelt el, az eljárás során lefoglalt bűnjelekről is határozott, végűl kötelezte a vádlottakat a felmerűlt bűnűgi költség megfizetésére.

[3] Az ítélet ellen egyrészt az ügyészség jelentett be fellebbezést a nyilatkozattételre fenntartott három munkanapi határidőn belül Terhelt1 I. rendű vádlott terhére súlyosításért, hosszabb tartamű szabadságvesztés és ahhoz igazodó, hosszabb tartamű közűgyektől eltűltás mellékbűntetés kiszabása érdekében. A vádhatóság a további vádlottak vonatkozásában tudomásul vette a határozatot (46. számű elsőfokű jegyzőkönyv 21. oldal 3-4. bekezdés, 49. számű utóirat). Indokai szerint a kiszabott szabadságvesztés tartama nem igazodik kellőképpen az I. r. vádlott társadalomra veszélyességéhez, a bűncselekműny tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, ezért a bűntetési célok eléréséhez a joghátrány súlyosítása indokolt (Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Főűgyészség B.983/2021/242.).

[4] A határozatot másfelől védelmi fellebbezések támadták, nevezetesen az I. r., II. r., III. r., IV. r., VI. r., VII. r. és VIII. r. vádlottak, valamint védőjűk kizárólag enyhítés végett éltek jogorvoslattal a szabadságvesztések tartamának mérséklése, emellett Terhelt6 VII. r. és Terhelt7 VIII. r. vádlottak vonatkozásában a végrehajtás próbaidőre történő felfűggesztése érdekében (46. számű jegyzőkönyv 21. oldal 6-8. bekezdései).

[5] Az ítéletben szintén marasztalt terhelt8 V. r., terhelt9 IX. r., terhelt10 X. r., terhelt11 XI. r., terhelt12 XII. r., terhelt13 XIII. r., terhelt14 XIV. r. és terhelt15 XV. r. vádlottak vonatkozásában az ügydöntő határozat elsőfokon jogerőre emelkedett.

[6] A Debreceni Fellebbviteli Főűgyészség a Bf.266/2024/2. számű átiratában az ügyészségi fellebbezést egyéb okból tartotta megalapozottnak. Észrevételei szerint az elsőfokű bíróság súlyos relatív eljárási szabálysértést vétett, mivel az előkészítő ülésen ugyan valamennyi vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát elfogadta, ezt követően az előkészítő ülést mégis elnapolta és bizonyítást felvételét elrendelve külön íven szűvegezve megkereséssel élt a Nemzeti Adó- és Vámhivatal felé a vádlottak által befizetett összegek átvezetéséről, valamint arról kért tájékoztatást, hogy azok a vagyoni hátrány részbeni megtérítésének tekinthetők-e. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal a megkeresést megválaszolta, melyet követően a törvényszék az előkészítő ülést folytatta és vádlottak bűnösségét beismerő nyilatkozatot elfogadó újabb végzést hozott. Megemlíttette azt is, miszerint az ügyészségi és védelmi felszólalásokat követően a jegyzőkönyv azt rögzítette, hogy a bíróság a tárgyalást fűggesztette fel, illetőleg, amikor azt folytatta, újabb tárgyalást tartott. Amennyiben azonban a bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot elfogadta, a vádirati tényállás megalapozottságára és a bűnösség kérdésére nem folytatható le bizonyítás. Az elsőfokű bíróságnak a benyűjtól bűnűgi leteti számlájára történt befizetésekkel kapcsolatos megkeresése és ezt követően az elsőfokű határozat előkészítő ülésen történt kihirdetése olyan relatív eljárási szabálysértés, mely az elsőfokű ítélet kasszációjához kell vezessen. Az előkészítő ülésen ugyanis a bűntetėskiszabási körűlműnyeket érintően a vádlott kihallgatásán kívül más bizonyítás nem vehető fel. A törvényszék az adóhatóság megkeresésére adott válaszát az elsőfokű ítéletében is rögzítette,

ami azt eredményezte, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása nem mutat teljes egyezőséget a vádirati tényállással. Mindez olyan súlyos, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 609. § (1) és (2) bekezdése szerinti relatív eljárási szabálysértésként jelentkezik, amely a másodfokú eljárásban nem orvosolható. Ezen túlmenően, mivel a vagyoni hátrány számításánál a lefoglalt dohányárut is figyelembe kell venni, a határozat – és az alapját képező vádirat – ezzel kapcsolatban téves számítást tartalmaz, ezért az új eljárás keretén belül szükséges a vagyoni hátránnyal és a vagyoneklobzással kapcsolatos rendelkezések ismételt áttekintése, meghozatala. Mindezek miatt indítványozta, hogy az ítéltábla az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatát a Be. 609. § (2) bekezdés a) pontja alapján helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra, megállapítva, hogy a megismételt eljárásban tárgyalást kell tartani és a terheltek kihallgatását követően az esetlegesen szükséges bizonyítást tárgyaláson, az eljárási törvényben írt szabályok szerint felvenni.

[7] A másodfokú bíróság az ügyészégi és védelmi perorvoslatokat a Be. 599. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülésen bírálta el, melyen az ügyészség képviselője előzetes bejelentésének megfelelően nem vett részt, miként a vádlottak sem.

[8] A vezető védő által a védőbeszéd megtartására kijelölt védő a büntetések enyhítése érdekében előterjesztett fellebbezést valamennyi vádlott esetében fenntartotta, annak az álláspontjának adva hangot, hogy az elsőfokú eljárásban feltárt enyhítő körülmények valós nyomatékát értékelve lehetőség nyílik enyhébb joghátrány alkalmazására, ezen felül a VII. r. és VIII. r. terhelt esetében kedvező személyi körülményeik miatt a büntetés oly mérvű enyhítésére kerülhet sor, hogy az végrehajtásában próbaidőre felfüggeszthető legyen.

[9] Az ügyészség fellebbezése nem alapos, míg a védelmi perorvoslatokat Terhelt5 VI. r., Terhelt6 VII. r. és Terhelt7 VIII. r. vádlottak vonatkozásában megalapozottnak találta az ítéltábla.

[10] Tekintettel arra, hogy a jogorvoslatokat a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontja alapján kizárólag a büntetés kiszabásával kapcsolatos rendelkezéssel szemben jelentették be, a másodfokú bíróság az ítéletnek csak a fellebbezéssel sérelmezett részét bírálta felül a Be. 590. § (3) bekezdése szerint, a Be. 590. § (9) bekezdéséből következően kizárólag a jogorvoslatokkal érintett vádlottakra nézve.

[11] A Be. 590. § (5) bekezdésének szabályai azonban a felülbírálatot kiterjesztik, a szankciós fellebbezésnél is az eljárási szabályok betartására, az abszolút és súlyos relatív hibából eredő hatályon kívül helyezési okok esetleges fennállásának vizsgálatára, a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezésre, ha a vádlottat fel kell menteni, vagy vele szemben az eljárást meg kell szüntetni, valamint a bűncselekmény minősítését érintő rendelkezésre [Be. 590. § (5) bekezdés a) pont, aa) és ab) alpont – c) pont, (5a) bekezdés]. Értelmszerűen szankciós fellebbezésnél a büntetés kiszabása a fellebbezés oka és a cél: a büntetéssel

kapcsolatos rendelkezés megváltoztatása, ezért a Be. 590. § (5) bekezdés d) pontban foglaltak jelen esetben az 590. § (3) bekezdésében írtaknak feleltethetők meg. Ezen túl a másodfokú bíróság hivatalból vizsgálta a Be. 590. § (7) bekezdésének előírása szerint az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdéseket is.

[12] Ennek megfelelően a felülbírálat első lépcsőjeként azt kellett ellenőrizni, hogy a törvényszék az eljárást a perjogi szabályok megtartásával folytatta-e le, megvalósult abszolút vagy olyan súlyos relatív hiba, mely az érdemi felülbírálatot kizárja.

[13] A fellebbviteli főügyészség az ezzel kapcsolatosan előterjesztett, hatályon kívül helyezést célzó indítványát alapvetően azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság a törvényi rendelkezések megsértésével vett fel bizonyítást, annak eredményét az elsőfokú ítéletbe is foglalta, melynek következményeként a határozat tényállása nem mutat teljes egyezőséget a vádirati tényállással. Tette ezt annak ellenére, hogy az előkészítő ülésen a vádlottak bűnösséget beismerő nyilatkozatát elfogadta, ezáltal pedig súlyos relatív eljárási szabálysértést követett el [Be.609. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont]. Emellett arra is utalt, hogy az elsőfokú vádhatóság a vádemelés során, ennek következtében pedig a törvényszék is tévesen számította ki a vagyoni hátrányt és az annak kapcsán szükséges vagyonekhozás mértékét.

[14] Az ítéltábla viszont a fellebbviteli főügyészség észrevételével szemben azt állapította meg, hogy sem abszolút, sem az ítéletet befolyásoló *lényeges* relatív eljárási szabálysértés nem történt az elsőfokú perben, a tényállás megalapozottsága pedig az adott perjogi helyzetben nem is vizsgálható a másodfokú bíróságra irányadó korlátozott felülbírálat folytán.

[15] Előjáróban utalni szükséges rá, hogy a bűnösség beismerésének elfogadása már első esetben valamennyi érintett vádlott esetében a perrendnek megfelelően történt meg. Az elsőfokú bíróság a szükséges törvényi figyelmeztetések után határozott a bűnösség beismerésének az elfogadásáról. Az érintett vádlottak önként ismerték be a terhükre rótt bűncselekményt úgy, ahogyan azt a vádirat tartalmazta (28. és 36. számú elsőfokú jegyzőkönyvek). Beszámítási képességük teljességével szemben észszerű kételyek nem merültek fel, beismerésüket az ügyiratok is alátámasztják a vádirati tényállás minden lényeges elemére nézve. A bűnösség elfogadása tehát a perrendszerű volt, és lehetővé tette az eljárás gyors és hatékony befejezését a felülbírálattal érintett vádlottakkal szemben, amely alapvető célja a büntetőeljárásnak, nem hagyva figyelmen kívül a valósághűség követelményét sem. E részben az ítéltábla szem előtt tartotta a Kúria iránymutatásait is (BH2022. 199., BH2021. 160.), melyek részletes és egyértelmű eligazítást jelentenek a perjogi kérdésben.

[16] Arra viszont kifogástalanul hivatkozott a fellebbviteli főügyészség, hogy a törvényszék akkor már nem mindenben tartotta be a törvényben írt szabályokat, amikor a 2024. április 9. napján megtartott előkészítő ülésen a vádlottak bűnösségét beismerő nyilatkozatának elfogadása (7.B.186/2023/36-II. számú végzés) után az előkészítő ülés újabb elnapolásáról és

a Nemzeti Adó- és Vámhivatal megkereséséről határozott a vádlottak által a büntetőeljárás során bünyügyi letéti számlára befizetett összegekkel kapcsolatban (36. számú jegyzőkönyv 8. oldal, 36/II. számú átirat). Az adóhatóság által megválasztott adatközlés (41. sorszám) tartalmát az elsőfokú bíróság a 2024. június 11. napjára elnapolt előkészítő ülésen ismertette is (46. számú jegyzőkönyv 3. oldal 9. bekezdés), majd a vádlottak beismerő nyilatkozatának elfogadásáról újabb végzéssel határozott (7.B.186/2023/46-I., 46. számú jegyzőkönyv 4. oldal).

[17] A vádhatóság képviselője a 2024. június 13-án folytatott előkészítő ülésen észrevételezte, hogy az adóhatóság beadványának ismertetése – orvosi iratokkal együtt – bizonyítás felvételének minősül, arra csak tárgyaláson kerülhetett volna sor, mellyel kapcsolatosan a törvényszék azt rögzítette, hogy az említett okiratokat büntetéskiszabási körülmények körében értékelte a Be. 504. § (4) bekezdés figyelembevételével (46. számú jegyzőkönyv 16. oldal 12. és 13. bekezdések).

[18] A másodfokú bíróság az említettekkel kapcsolatosan elsődlegesen arra kíván utalni, hogy a vádlottak kihallgatására, beismerő nyilatkozataik elfogadására, majd az elsőfokú ügydöntő határozat meghozatalára több határnapon keresztül megtartott előkészítő ülésen került sor (Be.499-502. §). A fellebbviteli főügyészség átiratában ugyan azt is észrevételezte, hogy a 2024. június 11. és 13. napjával kapcsolatban felvett jegyzőkönyv két helyen tárgyalás tartását rögzítette (46. számú jegyzőkönyv 14. oldal), az ügy irataiból azonban világosan kitűnik, hogy ez pusztán elírás eredménye, a törvényszék nem tért át tárgyalásra, illet az eljárás résztvevői sem indítványoztak.

[19] A Be. 504. § (1) bekezdése értelmében, ha a vádlott a bűnösségét beismeri, és a beismeréssel érintett körben a tárgyaláshoz való jogáról lemond, a bíróság e tény, az eljárás ügyiratai, valamint a vádlott kihallgatása alapján vizsgálja meg, hogy a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát elfogadja-e.

Az elfogadás feltételei a (2) bekezdése szerint, hogy a vádlott a nyilatkozatának természetét és elfogadásának következményeit megértette-e, a vádlott beszámítási képessége és beismerésének önkéntessége iránt észszerű kételyek nem mutatkoznak, illetőleg a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozata egyértelmű és azt az eljárás ügyiratai alátámasztják.

[20] A bűnösség beismerés elfogadása következményeihez a törvény konzekvens korlátot állít a bizonyítás körében, amikor a Be. 521. § (1) bekezdésében kimondja, hogy amennyiben a bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot elfogadta, a vádirati tényállás megalapozottságára és a bűnösség kérdésére nem folytatható le további bizonyítás.

[21] A Be. 504. § (4) bekezdése ebben az esetben kizárólag a büntetéskiszabási körülményekre szűkítve tesz lehetővé bizonyítást, mégpedig a vádlott kihallgatásával, ebben az esetben az előkészítő ülésen is hozható ügydöntő határozat.

[22] Jelen ügyben azonban a törvényszék a vádlottak beismerő nyilatkozatának elfogadását követően a kihallgatásuk helyett a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Adó- és Vámigazgatósága megkereséséről határozott, az arra adandó válasz beérkezéséig az előkészítő ülést el is napolta, majd a beérkezett adatközlés tartalmát (41. sorszám) a 2024. június 11-i határnapon ismertette, ekkor az ügyészség észrevételére azt is rögzítve, hogy az okirat tartalmát a Be. 504. § (4) bekezdése alapján büntetéskiszabási körülményként értékelte (46. számú jegyzőkönyv 16. oldal 13. bekezdés).

[23] Az adóhatóság által vezetett pénzforgalmi számlákra történő befizetésekről, majd azok saját eljárása keretében elvégzett átvezetésről adott tájékoztatás viszont semmiképp sem illeszthető a vádlott kihallgatásának körébe, törvény pedig egyértelmű megjelöléssel kizárólag utóbbit teszi lehetővé az előkészítő ülésen, más bizonyítást nem. Megjegyzendő, miszerint – a tényállás megalapozottságát és a bűnösség kérdését nem érintő körben – ebben az esetben sem kizárt a bizonyítás elrendelése, arra azonban már csak kizárólag tárgyaláson kerülhet sor (Be. 505. §).

[24] Az elsőfokú bíróság eljárása tehát azzal, hogy előkészítő ülésen a vádlottak kihallgatásán túlmenően folytatott bizonyítást, valóban nem felelt meg az irányadó és felhívott perjogi szabályozásnak, mint ahogyan szükségtelenül hozott a vádlottak beismerő nyilatkozatát elfogadó újabb végzést is (46/I. végzés, 46. számú jegyzőkönyv 4. oldal).

[25] A fellebbviteli főügyészség arra is hivatkozott, hogy a törvényszék az adóhatóság megkeresésre

[26] adott válaszát az elsőfokú ítéletébe is beemelte, mely azt eredményezte, hogy határozatának tényállása nem mutat teljes egyezést a vádirati tényállással, melyet az érdemi felülbírálat akadályának tekintett.

[27] Az elsőfokú ítélet tényállását összevetve a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Főügyészség B.983/2021/170. számú vádiratában vád tárgyává tett cselekmény leírásával, a törvényszéki határozat némileg valóban részletesebb ([121]-[122] bekezdések), mely azonban az ítéltábla szerint nagyrészt csak látszólagos eltérés. Egyfelől ugyanis a felülbírálattal érintett vádlottak általi befizetéseket a benyújtó Elkülönített Bűnügyi Befizetések számlájára maga a vádirat is tartalmazta a 20. oldal második bekezdésében, míg a büncselekmény elkövetésével összefüggő gazdagodásuk mértékét a B.983/2021/239. számú vádmódosítással egészítette ki a vádhatóság (elsőfokú iratok 23. sorszám, 6. oldal második bekezdés).

[28] Kétségtelen, hogy a vádlottak által utóbb befizetett összeg átvezetésének tényét a már idézett benyújtó1 tájékoztatás alapján rögzítette az elsőfokú bíróság az ítélet [122] bekezdés utolsó tagmondatában, mely ennyiben valóban eltér a vádtól és annak módosításától. Ez azonban semmiképp nem tekinthető olyan érdemi változtatásnak, mely a Be. 422. § (1) bekezdés b) pontja szerint a vádirat és ennek következtében a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírását lényegesen érintené. A befizetett pénzüsszegeknek már az adóhatóság saját eljárásában történt átcsoportosítása a vád tárgyává tett cselekmény egyik törvényi tényállási elemét sem érintette, időben és térben is távol esik a vádban írt legutolsó elkövetési magatartástól. Márpedig a tényállás részének csak olyan a múltban lezajlott események tekinthetők, amelyek a bűncselekménnyel konkrét összefüggést mutatnak, s amelyek alapján valamely büntetendő cselekmény megvalósulására lehet következtetni.

[29] Összegezve: a törvényszék által elrendelt bizonyítás mélysége valóban nem felelt meg a törvény szerint nyilvános ülésen végezhető bizonyítás szabályainak, de ez alapján valójában nem is tért el magától a vádban (vádmódosításban) leírt történeti tényektől, mert az említett bizonyítás eredménye – az adóhatóság átvezetésről rendelkező tevékenység – nem tekinthető a Be. 562. § (4) bekezdésére figyelemmel az 561. § (3) bekezdés a) pontja szerinti ítéleti tényállás részének.

[30] A törvényszék által a bizonyítás törvényességében ejtett relatív hiba tehát nem volt lényeges hatással az eljárás lefolytatására, ezáltal a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére vagy a joghátrányra, következésképp sem abszolút, sem az érdemi felülbírálatot kizáró súlyos relatív eljárási szabálysértés nem valósult meg.

[31] Amint arra a másodfokú bíróság már kitért, a Be. 591. § (2) bekezdés a) pontja értelmében nem vizsgálhatta az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozottságát és határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapította, mert a fellebbezéseket kizárólag a Be. 583. § (3) bekezdése alapján jelentették be. Ilyen formájú jogorvoslatoknál az elsőfokon megállapított tényállás rögzül, azaz a tényálláshoz kötöttség teljes.

[32] A fellebbviteli főügyészség kifogástalanul hivatkozott arra, hogy miután a jövedéki termék birtoklásával az adófizetési kötelezettség beáll, mely a jövedéki termék (dohánygyártmány) birtoklását is terheli [a jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény (Jöt.) 3. § (1) bekezdés 29. pont, 43.b. pont, 7. § (1) bekezdés a) pont, 8. § (1) bekezdés], ezért a bűncselekménnyel a költségvetésnek okozott vagyoni hátrány végösszege megállapításánál valamennyi jövedéki adózás alól elvont árut, így a későbbiekben lefoglalt dohányárut is figyelembe kell venni. Az ügyben emelt vádiratot ismét áttekintve az állapítható meg, hogy az elsőfokú ítélet tartalmában e vonatkozásban mindenben megegyezik a vádirati tényállással.

[33] A Be. 6. § (1) bekezdése értelmében a bíróság vád alapján ítélezik, a (2) és (3) bekezdései szerint pedig a bíróságnak a vádról döntenie kell, a vádon túl viszont nem

terjeszkedhet, továbbá csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet és csak olyan cselekményt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz.

[34] A bíróságnak ekként az ítéleti tényállásban a vád kereteinek szem előtt tartásával kell a történeti tényeket megállapítania, a vád tárgyává tett azon múltbeli eseményre nézve, melyet az ügyészség a büntető törvény valamely különös részi törvényi tényállásba ütköző magatartásnak értékel, és a büntetőjogi felelősség megállapítására alkalmasnak tart. Mindez a Be. 500. § (2) bekezdés b) pontjából következőleg fokozottan érvényesül a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadása esetén, mert ekkor a vádirati tényállás megalapozottsága nem is vizsgálható, mint ahogy a vádlói akarat sem. A tényállás megalapozottsága mindig szoros kapcsolatban áll a vádelvvel, ezáltal értelemszerűen a tettazonosság elvével is.

[35] A felülbírálat tárgyát képező ügyben a vád és az ítélet történeti tényállása az eljárás tárgyát képező költségvetési csalás büntettének minden lényeges különös részi törvényi tényállási elemét tartalmazza, a vagyoni hátrány rögzített összegéhez a cselekmény jogi minősítése – ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint közötti különösen nagy vagyoni hátrányt okozó bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntette – is megfelelően igazodik. A vádban konkrétan meghatározott tényekre, a tényállási elemek teljesek, melyhez a másodfokú bíróság a már felhívott Be. 591. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel maga is kötve volt.

[36] Miután az elsőfokú bíróság kifejezetten nem tért ki rá, ezért az anyagi jogi kérdések felülbírálata során a cselekmény jogi minősítése körében elsődlegesen azt kell leszögezni, hogy a Btk. 2. § (1), (2) bekezdése alapján az elkövetéskor hatályos büntető törvényt kell alkalmazni, mert az új törvény nem eredményez enyhébb elbírálást.

[37] Az irányadó tényállás alapján az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a másodfokú felülbírálattal érintett Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., Terhelt4 IV. r., Terhelt5 VI. r., Terhelt6 VII. r. és Terhelt7 VIII. r. vádlottak bűnösségére. A felülbírálat kiterjesztése során a másodfokú bíróság nem észlelt olyan körülményt, mely a vádlottak felmentését, vagy az eljárás megszüntetését tenné szükségessé. E részben ismét utal rá az ítéltábla, hogy a bűnösség beismerését követő másodfokú eljárásban a felülbírálat valódi és tényleges korlátja a tényállás érinthetetlensége, de még a bűnösség beismerése esetén is vizsgálnia kell a másodfokú bíróságnak, hogy nincs-e helye a vádlott felmentésének, vagy az eljárás megszüntetésének, függetlenül attól, hogy az elsőfokú bíróság a Be. 500. § (2) bekezdés b) pontja értelmében a vádirati tényállás megalapozottságát és a bűnösség kérdését nem vizsgálja. A Be. 606. § (3) bekezdése ugyanis a felülbírálat kiterjesztéséből eredően lehetőséget ad a másodfokú bíróságnak a korlátozott revízió során is a megváltoztatásra a vádlott javára, ha felmentésnek vagy az eljárás megszüntetésének van helye, mely a vádlottnak szóló kedvezmény egyik fontos szabálya az eljárási törvényben. Jelen ügyben a bűnösség megállapítása valamennyi vádlott esetében törvényes, viszont a felülbírálati szabályok helyes értelmezése miatt indokolt a kiemelés, mert a Be. 590. § (3) bekezdésének általános szabályát a Be. 590. § (5) bekezdés b) pontja figyelembevételével kell alkalmazni.

[38] A vád szerint megállapított és a másodfokú eljárásban nem vizsgálható, nem is módosítható tényállás alapján megfelel az e vádlottak terhére rótt költségvetést károsító bűncselekmény jogi minősítése. Az irányadó tényállás értelmében a vámellenőrzés alól elvont jövedéki termékek megszerzésével az adófizetési kötelezettség megszegését jelentő költségvetési csalás alanyi és tárgyi feltételei megvalósultak, melynek az I.-II.-III.-IV. r. vádlottak szándékegységben cselekvő társtettesei. E cselekményhez pedig a határőrizeti szervek mozgásának megfigyelésével, a dohányáru készletezésével, szállításával bűnsegédi részesként a VI.-VII.-VIII. r. vádlottak szándékosan segítséget nyújtottak. Törvényes a bűnszövetség megállapítása is, mert a tényállás szerint az elkövetésben résztvevők közreműködése olyan szervezetséget mutat, ami megfelel a Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pontjában leírtaknak, továbbá a Kúria IV. számú Büntető Elvi Döntésében (BED) adott iránymutatásnak. A költségvetést károsító büntett ezen túl a Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontjában írt feltételek teljesülése miatt valóban üzletszerűen is elkövetett, mert a társtettes vádlottak adóelkerülő tevékenysége a jogtalan haszonszerzést célozta, megélhetésüket döntően ez biztosította, melyet a VI.-VII.-VIII. r. vádlottak aktív magatartással elősegítettek.

[39] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó alanyi és tárgyi körülményeket gyakorlatilag feltárta, mely csak annyiban helyesbítendő, hogy Terhelt1 I. r. és Terhelt3 III. r. vádlottak esetében valójában a többszörös visszaesői minőségüket megalapozó büntetésekén túli büntetettséjük képez valós súlyosító körülményt. Ettől függetlenül az ítéltábla úgy találta, hogy a törvényszék a bűncselekményt társtettesként megvalósító Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r. és Terhelt4 IV. r. vádlottakkal szemben a bűnösségi körülményeket helyesen értékelve a büntetési célok elérésére alkalmas, a bünteteskiszabási elvekkel összhangban álló, tettarányos szabadságvesztés büntetést és ahhoz igazodó közügyektől eltiltás mellékbüntetést szabott ki. E vádlottak büntetése nem tekinthető eltúlzottan súlyosnak, de az I. r. vádlott esetében annak lényeges súlyosítása sem volt indokolt, melyre az ügyészség fellebbezése irányult.

[40] Terhelt5 VI. r., Terhelt6 VII. r. és Terhelt7 VIII. r. vádlott tekintetében viszont a másodfokú bíróság a feltárt súlyosító és enyhítő körülményeket ismét mérlegre téve úgy találta, hogy a bűnösségre is kiterjedő, a büntetőeljárás befejezését számottevően elősegítő beismerő vallomásuk, megbánásuk, legfőképp pedig bűnsegédi minőségük, ekként a törvényi tényálláson kívül eső konkrét elkövetési magatartásuk miatt a társtettes vádlottakhoz képest a bűnösségi kör szűkebb voltára is figyelemmel a szabadságvesztés büntetések enyhítésének van helye, mégpedig a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontja szerint az egyfokú leszállás csaknem teljes (VI. r. vádlott), illetőleg teljesnek mondható (VII. r. és VIII. r. vádlottak) kimerítésével. Emellett az ítéltábla a jelen cselekményt nem számítva megfelelő életvezetést felmutató, rendezett családi körülményekkel rendelkező, eltartásra szoruló hozzátartozókról lelkiismeretesen gondoskodó, nem utolsó sorban a büntető törvénnyel idáig összeütközésbe nem került VII. r. és VIII. r. vádlottaknál a szabadságvesztések végrehajtását a Btk. 85. § (1)-(2) bekezdése alapján a VII. r. vádlott esetében a törvényi maximumban megállapított, míg a VIII. r. vádlottnál azt csaknem elérő mértékű próbaidőre felfüggesztette, mely így megfelelően aránylik az elkövetett büntett tárgyi súlyához is. Utóbbi rendelkezésekre figyelemmel a Btk. 61. § (1) bekezdésében írt törvényi feltételek hiányában az elsőfokon kiszabott közügyektől eltiltás mellékbüntetéseket pedig mellőzte. E büntetések felelnek meg a

belső arányosság elvének, figyelemmel a bűnösségi kör hangsúlyos eltéréseire is, következésképp az enyhítést célzó védelmi fellebbezések a bűnsegéd terheltek vonatkozásában vezettek eredményre, míg az I. r. vádlott esetében a súlyosításra irányuló ügyészégi fellebbezés sem foghatott helyt.

[41] Felfüggesztett szabadságvesztés esetén a 8/2015. (IV.17.) AB határozat értelmében hivatalból vizsgálándó az előzetes mentesítés lehetősége, viszont az ítéltábla álláspontja szerint e jogintézmény feltételei a VII.-VIII. r. vádlottak tekintetében nem állnak fenn, figyelemmel arra, hogy kiemelt tárgyi súlyú büntett megvalósítását segítették, mely különösen nagy vagyoni hátrány okozásával járt. A bírói gyakorlat szerint az előzetes mentesítés rendkívüli intézmény (BH1996. 510.).

[42] A törvényszék abban sem tévedett, hogy valamennyi vádlottal szemben pénzbüntetés szabható ki, mely büntetési nem szükséges is, hiszen a terhükre rótt cselekményt haszonszerzés végett követték el. Az elsőfokú ítéletben meghatározott napi tételszámok a bűncselekmény tárgyi súlyával, az egy napi tétel összegeként meghatározott mértékek pedig jövedelmi viszonyaikkal megfelelően arányosak.

[43] A másodfokú felülbírálattal érintett vádlottaknál a szabadságvesztések végrehajtási fokozatára, az I.-II.-III. r. vádlottakra vonatkozóan a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárására, a további terhelteknél annak legkorábbi időpontjára, az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítására, a VI. r. vádlott esetében korábbi felfüggesztett szabadságvesztése végrehajtásának elrendelésére, a bűnjelekre és a bűnügyi költségre vonatkozó, egyszerűsített felülvizsgálat körébe tartozó rendelkezések is megfelelnek a törvénynek.

[44] Az elsőfokon alkalmazott vagyonekobbzás tekintetében viszont a fellebbviteli főügyészség helytállóan utalt arra, hogy e jogkérdés eldöntése és az intézkedés megfelelő, arányos alkalmazása a rendes jogorvoslati eljárásban nem lehetséges. Ennek oka a felülbírálat korlátozott volta és ahhoz szervesen kapcsolódó, a másodfokú bíróság által már korábban hivatkozott, Be. 591. § (2) bekezdés a) pontjának rendelkezésén alapuló tényálláshoz kötöttség. Mindez azt jelenti, hogy a másodfokú bíróságnak kizárólag az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás alapján kell és lehet a jogkérdéseket felülbírálnia, a tényállást nem módosíthatja és nem egészítheti ki (BH2023. 4.I., BH2023. 60.). E részben kell rá utalni, hogy a tényállás a Be. 561. § (3) bekezdés c) pontja szerinti tények összességét jelenti és e körbe tartoznak a bizonyítást igénylő tények között a vagyonekobbzás alkalmazhatóságával összefüggő tények is, melyek egyébként is a konkrét tényállás részei, mint a vagyoni hátrány, avagy az abból való megtérítés összege és részletei.

[45] Az elsőfokú ítélet tényállása – a vádiratban és annak módosításában foglaltaknak megfelelően – a [121]-[122] bekezdésekben rögzítette a társtettes vádlottak

bűncselekménynél összefüggő gazdagodásának mértékét, illetve a felülbírálattal érintett valamennyi vádlott általi adóhatósági megtérítéseket.

[46] A vagyoneklobzás egyetemleges alkalmazásának tilalmáról, illetve a részesekkel szembeni alkalmazás szükségessége tárgyában hozott 95/2011. számú BK vélemény I. pontja értelmében a Btk. 74. § (1) bekezdés a) pontja szerinti vagyoneklobzás egyetemleges alkalmazásának nincs helye, azt a társtettesek mellett a részesekkel – a felbujtóval, a bűnsegéddel – szemben is külön-külön kell alkalmazni arra a vagyonra, amelyhez a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben jutottak. A III. pont szerint a költségvetési csalás elkövetőjével szemben akkor, ha a bűncselekmény a költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel függ össze, a költségvetési bevétel csökkenésével azonos mértékű vagyoneklobzást kell elrendelni.

[47] Ez alapján mind a (társ)tettes, mind a részes vádlottak tekintetében szükséges annak részletezése, hogy mely elkövető milyen mértékben részesedett a bűncselekménnyel összefüggésben szerzett vagyonból. E vagyon kimunkálásánál viszont figyelembe kell venni a lefoglalt dohányárut is, tekintettel a már felhívott Jöt. 3. § (1) bekezdés 43.b. pontjára, de annak tisztázása sem maradhat el, hogy az adóigazgatási eljárásban született-e a felülbírálattal érintett vádlottak vonatkozásában marasztaló határozat, figyelemmel a Btk. 74. § (5) bekezdés c) pontjában írt kétszeres elvonás tilalmára (95. számú BK vélemény III. pont). Ezen túlmenően annak tisztázása is szükséges, hogy az egyes terhelti befizetéseket az adóhatóság mely jogcímen tartja nyilván, azokat esetleg más adó- illetve járuléknemekre vonatkozóan időközben jóváírták-e. Látható tehát, hogy a vagyoneklobzás intézkedés alkalmazásához olyan tényeket kell tisztázni és megállapítani, melyekhez bizonyítás elrendelése, a tényállás esetleges módosítása indokolt, melyet viszont a törvény jelen felülbírálat során egyértelműen kizár. Ennek következtében az említett kérdések megválaszolása kizárólag a Be. XCIV. Fejezetében szabályozott, konkrétan a 671. § 12. pontja szerinti egyszerűsített felülvizsgálati eljárásban dönthető el, melyre a Be. 672. § (2) bekezdése alapján az alapügyben eljáró elsőfokú bíróságnak van hatásköre és lehetősége az ítélet jogerőre emelkedésétől számított egy hónap elteltével. A vagyoneklobzásra irányuló ügyészégi indítvány külön elbírálása indokolt tehát, ami további (okirati) bizonyítást igényel a benyújtól illetékes szervei megkeresésével a terhelték kihallgatása mellett a Be. 673. § (1) bekezdése értelmében. Mindez azonban a másodfokú bíróság számára a törvényben meghatározott egy hónapi határidőben nem folytatható le, ezért az ítéltábla akként rendelkezett, hogy az elsőfokú bíróság végezze el a megyei főügyészség indítványa és a fellebbviteli főügyészség észrevételei alapján az egyszerűsített felülvizsgálati eljárásban a bizonyítást, szem előtt tartva a törvényben írt határidőket.

[48] A kifejtettekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a felülbírálattal érintett vádlottak vonatkozásában a büntetéskiszabást és a vagyoneklobzást érintő részében a Be. 606. § (1) bekezdése alkalmazásával megváltoztatta, míg a Be. 605. § (1) bekezdése szerint egyéb rendelkezéseire nézve helybenhagyta.

[49] Ellentétes döntés hiányában a másodfokú ítélettel szemben a Be. 615. § (1) és (2) bekezdései értelmében nincs helye fellebbezésnek.

Debrecen, 2025. január 7.

Dr. Háger Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Bakó József s.k. előadó bíró, Dr. Diószegi Attila s.k. bíró

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 7.B.186/2023/46. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bf.I.558/2024/7. számú ítéletében írt változtatással Terhelt1 I. r., Terhelt2 II. r., Terhelt3 III. r., Terhelt4 IV. r., Terhelt5 VI. r., Terhelt6 VII. r. és Terhelt7 VIII. r. vádlottak vonatkozásában a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2025. január 7.

Dr. Háger Tamás s.k.
a tanács elnöke